

**MARQUÈS** (*Léon*), Missionaris van Afrika (Witte Pater). Tweede Provicaris van de missie van Opper-Congo (Torhout, 15.11.1863 — Kibanga, 11.8.1892). Zoon van Victor en Denys, Maria-Leonia.

De jonge Marquès deed zijn intrede in het noviciaat der Witte Paters, te Maison-Carrée (Algiers), op 25 september 1884. Hij werd priester gewijd door kardinaal Lavigerie (27 juli 1890), nadat hij te Rome de doctorstitel in de theologie verworven had. Na een jaar professoraat in het scholasticaat der Witte Paters te Carthago, wordt hij Provicaris der missie van Opper-Congo benoemd (3 juni 1891). De karavaan, waarvan hij deel uitmaakte, stond onder leiding van Eerw. Pater (later Monseigneur) Dupont (*Belg. Kol. Biographie*, III, 276), die in Congo de missie te Bungana, aan de monding van de Kasai-rivier stichtte. Het reisgezelschap zou verder bestaan uit Pater (later Monseigneur) V. Roelens (uit Ardoio) en Paters A. Engels (Sint-Niklaas) en G. De Beerst (uit Adinkerke), alsook de missiebroeders Franciscus (Delhayé, uit Ronse), Stanislas (De Bruyne, uit Alveringem) en Arcadius (Desmyter, uit Wijschate). André Mwange, een jongen uit Congo, die als slaaf door de Witte Paters was vrijgekocht geweest, keerde met bovengenoemden naar zijn vaderland terug

Aan het Instituut van kardinaal Lavigerie voor negerjongens te Malta toevertrouwd, had hij aldaar zijn opleiding tot catechist-dokter genoten. 't Was voor die tijd een flinke groep van Belgische missionarissen, die naar Congo vertrok. Daarom ook genoten zij de eer door koning Leopold II op audiëntie in het paleis te Brussel ontvangen te worden.

«Eerwaarde Pater Marquès dankte Zijne Majesteit voor de liefderijke toegenegenheid welke Z. M. aan de eerbiedwaardige Stichter der Witte Paters en zijne missionarissen steeds betoond had... Groot was de vreugde van den Koning, toen hij uit den mond van dien jongen priester vernam met welke blijdschap zij België's grond gingen verlaten om in 't nieuwe België voor 't Vaderland, voor zijnen Vorst en onzen God te werken... Verre van ons vaderland zullen wij het beminnen en zijnen roem betrachten. Dit ook, Sire, zullen wij doen door met Uwe hooge goedkeuring de nieuwe missie, die van Manyema (1), Boudewijnstad te noemen, zo dit aan Uwe Majesteit mag behagen...»

Pas was die naam uitgesproken, of koning Leopold sprak dadelijk :

«O voorzeker ! Dat is wel, dit behaagt zeer... Prins Boudewijn was zo goed, zo deugdzaam ; zijn naam verdient nooit vergeten te worden... Zeg dus, Eerwaarde Pater, aan Zijne Eminentie, uwen doorluchtigen Stichter, zeg dat die benoeming en die stichting mij behagen ; zeg hem dat ik hoogschat wat hij sinds zoo vele jaren voor de christene beschaving, die door de missionarissen in Congo bewerkt wordt, heeft gedaan ; zeg hem dat ik met oneindig veel genoegen vernomen heb dat hij voortaan, om mij in mijne werken te ondersteunen en uit liefde voor België, alle onze landgenooten naar den Belgischen

» Congo zal zenden, om er een nationale Belgische Provincie van te maken... Gij weet, » Eerwaarde Pater, dat ik aan uwe missie en

(1) Het lag in de bedoeling van Eerw. Pater Marquès, Provicaris, een missiepost te stichten te Nyangwe, in Manyema. «Ten gevolge van het verlies van eenige onzer Vlaamsche Broeders en laatstleden nog dit van Broeder Amandus, aan de koorst te Mpala overleden, zullen wij onmogelijk den post van Manyema kunnen stichten. Wij rekenen dus Boudewijnstad, ter nagedachtenis van den diepbetreunden Kroonprins, in de nabijheid van St.-Louis, in Marungu, in ordre te brengen», schreef Pater Marquès uit Karema, op 10 februari 1892. Goddank dat het eerste opzet van P. Marquès niet verwezenlijkt werd. Wat zou er van de missie te Nyangwe en de missionarissen aldaar geworden zijn tijdens de veldtocht tegen de Arabische slavenhandelaars ? Men weet hoe Boudewijnstad uiteindelijk gesticht werd op de hoogvlakte van Kirungu (1893), door Mgr Roelens, opvolger van Eerw. Pater Marquès.

» aan hare leden, die tot eene andere nationale zoudén behooren, alle rechten zal verleenen, even gelijk ik het gedaan heb voor » Joubert, dien ik tot kapitein van den Onafhankelijken Congostaat heb benoemd. Zulks » verdienen uwe andere medebroeders ; want » onder 't geleide van uwen doorluchtigen » Stichter, Zijne Eminentie Kardinaal Lavigerie, » werkt gij allen voor denzelfden almachtigen » God. Hij beware U allen en zegene uwe werken ».

Eindelijk sprak Z. M. nog een woordje tot den jongen neger Andreas Mwange... 't Is de eerste negerdokter oorspronkelijk uit Congo, die de Koning werd voorgesteld. Gans verwonderd over zijn talenten, eindigde Z. M. zijn lang verhoor zeggende :

«Zoo handelende werkt Z. Em. de Kardinaal » allerbest met ons voor het geluk der slaven. » Nog eens mijne oprichtste dankbetuigingen » aan Zijne Eminentie. Aan U allen, E.E. PP., » aan U, geliefde dokter, goede reis, tot weder » ziens, als 't God belieft!»

Een roerend afscheidsfeest viel de vertrekkende geloofsboden te beurt te Woluwe en daarna ook te Algiers. Deze laatste plechtigheid had plaats in de basiliek van O.-L.-Vrouw van Afrika. Niettegenstaande zijn ziekelijke toestand wilde Kardinaal Lavigerie zelf deze plechtigheid voorzitten. Hij beklom het bisschoppelijk gestoelte en liet de Belgische missionarissen naast hem plaatsen. Na de Vespers, stond de grote Kerkvoogd op en richtte enige woorden tot de samengestroomde menigte :

«Broeders, sprak hij, ik word oud. Nauwe- » lijks is mijn zwakke stem bekwaam om tot » het einde van dezen tempel door te dringen... » Vandaag nochtans dat mijne kinderen, zonen » van 't katholieke Belgenland, die naar den » verren Congo vertrekken, mij, hunnen oud » geworden Vader, een laatste vaarwel komen » zeggen en mijnen zegén vragen, kan ik niet na- » laten hier in 't heiligdom van de Afrikaansche » Maagd aan hunne begeerten te voldoen... » Zij stellen hier in dit heiligdom hunne reis » onder de machtige bescherming van Onze » Lieve-Vrouw van Afrika. Reeds was zij » hunne Moeder : maar nog eens te meer » is zij het geworden nu dat onze Heilige Vader » Leo XIII, Congoland, op verzoek van 't » katholieke België, onder haar patroonschap » heeft gesteld... »

Nadat de Kardinaal hun zijn gebeden had toegezegd, liet hij ze een voor een bij hem komen, omhelsde ze en gaf hun zijn vaderlijke zegen.

De inscheping op de *Rio Grande*, een stevige driemaster-stoomboot, had plaats te Marseille, op 12 juli 1891. De karavaan kwam op 1 augustus te Zanzibar aan. Te Tabora moest ze vruchteloos twee maanden wachten op de voorraad, die onderweg gebleven was en belandde eindelijk op 14 februari 1892 te Karema, aan het Tanganika-meer.

«Wij reisden langs Uhehe, schreef E. Pater » Marquès uit Karema, juist nadat de vreeselijke en ontaarde Wahehe het Duitsch » leger hadden verslagen of liever vernield. We » vreesden dat die zegepraal nieuwen moord- » lust in het hart dier baanstroopers ging ont- » steken en alzoo de wegen ten uiterste gevaar- » lijk zouden worden. Maar zie, wij hebben den » vijand niet gewaar geworden. God zij duizend- » maal dank ! Hij maakte onze reis voor- » spoedig en rustig. Niemand van onze Paters is » bezweken. Enkelijk leden wij soms aan » koorts en slechts een onzer dragers is » gestorven onder weg ».

Met Monseigneur Lechaptois, apostolisch vicaris aan hun hoofd steken de missionarissen het meer over. Op 22 februari zijn ze te Mpala. Vandaar gaat de tocht naar Albertstad, waar ze in 't voorbijgaan kapitein Jacques groeten, en verder naar Kibanga. Op 12 maart komt Monseigneur Lechaptois, met de Eerwaarde Pater Marquès, Pater Engels en Broeder Franciscus te Kibanga aan en stelt de nieuwe provicaris in zijn ambt.

Het apostolaat van Eerw. Pater Marquès was van korte duur ; pas gedurende vijf maanden zou hij zijn ambt uitoefenen. Alevenswiel menige gebeurtenis het vermelden waard, speelde zich af gedurende die tijd. Laten wij er een paar van aanhalen. Op 22 maart bezocht kommandant Jacques met luitenant Docquier en 50 man de missie te Kibanga, bezoek dat bij de Wangwana een heilzame vrees verwekte en hen voor een tijdje deed afzien van hun strooptochten. Op 5 april sneuvelde A. Vrithoff bij de bestorming van de boma van Kalonda, in de nabijheid van Albertstad.

Pater Marquès bezweek aan bloedwaterkoorts, op 11 augustus. Hij was de jongste pater, in de Tanganikamissie overleden. Zijn afsterven werd door allen betreurd, want zijn uitstekende gaven naar geest en hart bestemden hem tot een hoge waardigheid en wettigden alle hoop op een zeer vruchtbaar apostolaat. Zijn stoffelijk overschot werd ter aarde besteld naast dat van Mgr. Bridoux en Pater Vyncke, doch werd later naar Mpala overgebracht.

17 februari 1954.  
P. M. Vanneste.

Bibliographie. — Brief van Pater Marquès aan Eerw. Pater Stuer. *Maandschrift der Witte Paters*, 1892, blz. 237. — Audiëntie bij koning Leopold. *Idem*, 1891, blz. 196. — Afscheidsfeest te Woluwe en te Algiers. *Idem*, 1891, blz. 263. — Reisverhaal

van Pater De Beerst. *Maandschrift der Witte Paters*, Jaargangen 1891 en 1892.